

tevati. Okrajni šolski svet pa nij bil s tem zadovoljen, marveč se je proti določbi deželnega šolskega sveta obrnil z vlogo in v tej ob enem temeljil, zakaj je tako odločbo izdal. Okrajni šolski svet v Celovci, ki je gotovo ves nemšk, čegar šolski ogleda je baje le nekoliko dvojit — skoro gotovo je videl slab uspeh v tamošnji ljudskejši šoli in našel, da se mora kaj storiti, — okrajni šolski svet se je toraj proti krajnega šolskega sveta vlogi na deželni šolski svet ad št. 1725, 1878, obrnil in opazil, „da krajni šolski svet njegove (okrajnega šolskega sveta) določbe menda nij razumel,“ kar je okrajni šolski svet določil. Vidi se kako čudno uljudni da so ti gospodje. Dalje pravi okrajni šolski svet, da se mora zavarovati proti obdolžitvi, da je čez svojo kompetenco, katero dobro pozna, izdal kako določbo. On meni, da je le izvršil, kar je deželni šolski svet s svojim odlokom od 17. septembra 1872, št. 2714 ukazal. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Vnete kite na konjske nogi.

Vnetki kit in vezkov na nogah se skoraj izključljivo le pri konjih pokazujejo in sicer od kolena in skoka na vzdol. Od mesta, na katerem se taki vnetki nahajajo, dobivajo tudi različna imena.

Razvitek teh vnetkov je precej nagel. Žival ohromi in kmalo boleno mesto oteče, in je pri potipu z roko osorno ali celo topo čutiti. Navadna je oteklina le bolj malega obsežka. To je pravi kitini ali tetivni vnetek. Včasih je mesto mehko ali pa napeto in dobi včasih večjo razširjatev. To je potem vnetek kitine nožnice in nabor guojne vode. Mnogokrat se prigodi, da se še tudi bližnji mehki delki, koža in celična tkanina vnamejo in v tem slučaju je cel ud otekel. Oteklina le počasi pojema in le prav redkokrat popolnoma premine. Navadno se iz oteklina cedi tekočina, naredi se gumpa, ki s časom trda postane in kite se z nožnico zarastejo med seboj. Vnetki preminejo in mrzla, osorna oteklina ostane, ki pa ne boli. Včasih taka oteklina nima nobenega pomena včasih pa je tudi treba žival dolgo časa varovati in vendar se oteklina zopet pokaže in kite celo krajše postanejo itd.

Kako pa taki vnetki nastanejo? Naravni vzrok je ta, da se kite ali vezki pretegnejo, bodi si, da konj krivo stopi, izdrkne itd. Mnogokrat so tudi zvonjanji, mehanični vzroki krivi n. pr. da se konj tako ali tako na nogo vdari, ob vozne verige drgne itd.

Da se bolezen ozdravi, rabi se sprva svinčena voda, ilovični okladki, pozneje tudi hladivna, razdeljajoča zdravila. Po noči se namaže noga z mažo iz živega srebra. Pozneje, ko vnetek že

nekoliko poneha, rabijo se razdelivne maže, mlačni okladki iz senenskih drobinjev itd ali tudi drugi draživni in razdelivni pomočki. Če je mogoče, prav dobro je tudi nogo na holenem mestu oviti v povoje, kar posebno takrat dobro de, če se je gnojna voda v kitine nožnice razlila. Če se je pa debela gumpa popolnoma razvila in prav trda postala, tedaj še treba draživnih in razdelivnih maž, ostrih maž, flaštrov ali celo razbeljenega železa. Sprva mora žival imeti popolnoma mir, pozneje pa le polagoma in varno se vpregati.

Kalno žganje očistiti je navadno zadosti ga skozi ogljeve precediti. Vendar pa je tudi mogoče druge čistivne pomočke rabiti, katerih si ali lahko sami napravimo ali v lekarnici napraviti damo. Vzame se 560 gramov kristalizovane žveplenokisle ilove prsti, imenuje se tudi koncentrirani ali razpuščljivi galun in se v vodi raztopi, tako da je vse tekočine ravno za liter. Od te tekočine se da k vsakemu hektolitru žganja 0.1 litra ali 100 kubičnih centimetrov. Na to se 350 gramov ogljenokislega kalija ali potovega pepela v čisti vodi raztopi in tako dolgo z vodo zalija, da je tudi ravno jeden liter. Od te raztopline se da tudi 0.1 litra k vsakemu hektolitru žganja, ki ga hočemo očistiti, ga prav dobro premešamo, potem ko je bilo prvo čistilo žganju pridjano in mednj prav dobro pomešano.

Vsled midsobnega delovanja obeh raztoplin se ilova prst na dno vsede in vse kalne tvarine v žganju za seboj na dno vzame, tako da žganje v nekterih dneih postane čisto in svitlo ko ribje oko. Da se od žganja pa nič ne pozgubi, se more vse to, kar je na dno kalnega še tudi precediti skozi klobučevino. Tudi likerji se dajo na povedani način čistiti, samo je treba delj časa, da se ilova prst v njih na dno vsede. Žganje ali liker ne dobiva nobenega tujega neprijetnega okusa, če se opisano in odmerjeno množino deluje. Le pepelna vsebina izčiščene tekočine se za troho za 0.45% poviša. Pepel obstoji iz žvepleno kislega kalija. Za čiščenje kislih tekočin, kakor za jesih, vino itd. se pa ta pomoček ne da rabiti.

Dopisi.

Iz Koroškega. (Družba sv. Mohora zasramovana.) Naposled pravi, grdi nemški list v Celovci, da družba sv. Mohora more obstati le, ako neumnost in fanatizem (prenapetost) vlada v Slovencih. Z drugimi besedami se pravi: udje družbe sv. Mohora delujejo samo bedariji v prid, so toraj sami bedaki. To pa presega uže vse meje dostojnosti in nam kaže, da je ta „slovenski učitelj“ sam največji fanatik ob enem tudi nesramnež. Za ta prelepi poklon naj se dostojno zahvalijo našemu „slovenskemu učitelju-filozofu“ vsi slovenski rodoljubi, ki delujejo v povzdigo in izobraženje naroda našega; tudi vsi odlični dosto-

janstveniki duhovskega in posvetnega stanu, ktere narod naš in sploh vsak izobraženeec zavoljo njih učenosti in izkušnosti visoko ceni, oni so v očeh našega „učitelja“ bedaki. Zavetnik družbe premisljivi naš knezo-škof Dr. Peter Funder, preuzvišeni gospod nadškof Goriški, škofje Ljubljanski, Kranjski, Tridentinski, škofje Tržaski in Dijakovski itd., vsi slovijo zaradi visoke svoje učenosti poznani so kot skušeni rodoljubi; koliko pa najdemo še med slovensko našo duhovščino slovečih imen, mož visokega izobraženja in vsi ti so udje družbe sv. Mohora, vneti za povzdigo slovenskega naroda. Med posvetnimi pa tudi nahajamo mnogo slovečih imen, naj imenujemo našemu „učitelju-velikanu“ le dve. g. Iv. Šolar, deželni šolski nadzornik v Zadru in g. Ant. vitez Klodič, deželni šolski nadzornik v Trstu, razun teh nahajamo med udi ravnatelje, vseučiliščne, gimnazijalne in realne profesorje, veliko vrsto učiteljev, uradnikov, trgovcev itd. in vsi ti delujejo po mnenji našega modrijana za bedarijo, oni vsi so nazadnjaki neolikanci, ki hočejo narod v nesrečo peljati. Res velika predrznost! Zares slepa strast grozno sovraštvo do slovensčine vodi tega učitelja. Žalostno pa bi bilo, ako bi več učiteljev enakega mnenja bilo ter trdilo, da branje pobožnih bukev, osobito Mohorjevih, ljudstvo v nevednost pelja, ter sploh ne koristi, žalostno rečemo bi bilo, kajti prepričani smo, da bi krščansko pravstvena odgoja ljube naše mladine pod vodstvom takih učiteljev škodo trpela. Konečno še mu povemo: Družba sv. Mohora bode obstajala tudi še zanaprej; nič je ne bode opoviralo v blagonosnem delovanju, kajti ona uživa popolno zaupanje naroda našega; slovenski kmet bode tudi še na dalje z veseljem odrajal Mohorjev goldinar in z veseljem prebiral družbene knjige. Družba sv. Mohora ne bode Nemcem nikdar škode delala, ona je ustanovljena za slovensko ljudstvo in vsako ljudstvo ima vsled postav neomejeno pravico izobraževati se po svoje, mi Slovenci toraj po svoje, Nemci pa po svoje. Mi Nemcem njih izobraževalnih zavodov ne napadamo, naj se izobražujejo po svoje, vi pa nas Slovence in naše zavode, kteri vas čisto nič ne stanejo, tudi v miru pustite. Nespametni „slovenski učitelj“ pa naj pomni: „Kdor visoko leta, nizko obsedi.“ X. Y.

Iz Babinec. Vže v zadnji številki „Slovensk. Gospod.“ sem bral, da so v Ljutomeru stranke nekako razburjene in sicer zavoljo tega, ker ne vejo komu prav za prav sliši občinsko premoženje. Tako imenovani „purgarji“ nameravajo vse to občinsko premoženje kot svojo lastnino dati vknjižiti; deželni odbor pa je bil drugih misli, ter je naročil, da naj se najpoprej povprašajo vsi davkoplačilci, kteri imajo v Ljutomerski občini svoje grunte, ali se s tem zlagajo ali ne? Kar se nas zunajnih kmetov tika, to izvoljujem si pripomniti, da ako bode prišlo zopet

na glasovanje, kar se nam itak mora poprej naznati, nobeden naj ne ostane doma, hajd vsi na noge branit svoje pravice! Omenjeni purgarji so sicer napravili neko pogodbo z občino, v kateri pravijo, da naj vse to premoženje ostane občinsko, oni pa da ga bodo vživali; nam bodo nalagali okoli 50—60% občinskih naklad, in še celo znajo porabiti te naklade za oskrbljevanje občinskega premoženja, iz katerega pa bodo le oni sami hasek vlekli. Za občino Ljutomer, za katero največ naš celi okraj skrbi, ne bodo storili nič. a—

Iz pod velike Kape. (Nemčurji.) Kakor se je pred večimi leti v časnikih čitalo, krmil je znorci vsakega poštenega Slovencea marenberški c. kr. notar R., kateri bi se bil predrznil zahtevati od njega kaj slovenskega. Tudi pred kratkim je morala neka stranka domačinov rodoljubov zarad kupne pogodbe k njemu. Odločno so zahtevali, da se jim vse slovenski izgotovi, na kar je g. R. zabavljaše čez znane rodoljube le odgovarjal, da je to nepotrebno, ker bi mu požrlo preveč časa, celi dve uri. Možeje bi mu bili lahko očitali, zakaj se ni v tako dolgih letih naučil slovenski, kar bo sešasoma očitvidno vendar le treba znati. Kako grozno da v oči bode to malo, kar smo Slovenci v državnem zboru uže priborili, priča nam to, da je tudi občinsko zastopništvo v Ribnici odposlalo dvoje Mibelitschevih protiprošenj nekam tija na Dunaj. (Po Hammer-Ambossu Dr. Schmidererji). Abotneži! Prošnja baje poganja Slovence z doma po svetu, kar jim bo znanje nemščine silno olajšalo. Vsekako bi si pa dovolil trditi, da če naši nemčurji, ki za oralom niso hodili tudi za lopoto ne bodo prijeli, ter si le s pomočjo slovenskih žuljev malo opomogli. Slovenci zapomnite si to, bodite možje ob času volitev, pa bo tudi te naštulenosti pri nas enkrat konec. Kdor nam odreka pravico se izobraževati v maternem jeziku, naš nasprotnik je, in psički nismo ki bi tem še dalje roke lizali in se jim vklanjali. Vsekako pa znamo, da kdor preveč čez plot gleda svojo tovaršico ovco pa nesmiljeno buta, od pastirja po nosu dobi; toraj bomo videli kake vspehe bo imelo škiljenje tje v Bismarkovino, pa nasprotovanje Slovencec domá?

Z gornje Savinjske doline. (Nemško uradovanje.) Radostni čitamo tudi pod Solčavskimi snežniki v raznih slovenskih časnikih, kakó po širokej Sloveniji pošiljajo velenarodne srenje visokej državnej zbornici prošnje za uvedenje slovensčine po naših uradih in srednjih šolah. Žalostni pa se čutimo, da še do zdaj nismo od našega okraja imena nobene občine v nobenem časniku zapazili, koja bi to sveto narodno dolžnost opravila. Prebivalstvo v enomer hrepeni, naj bi vse dotične občine skupno dale visokej zbornici dotično prošnjo; ker želja je velika, da se skoraj nemškutarskemu posilstvu izpodjarmimo! — Sliši se, da je ovo prošnjo Ljubenska občina uže zdavnej

odposlala; pa tudi slišimo, da so vsi tukajšnji župani se v času vojaške nabire v Mozirji, dne 9. sušca prilike poslužili, ter posvetovaje dotično prošnjo skupno visokej zbornici odposlali; — vendar nismo zagotovljeni, dokler nam kakšen časnik ne naznani. Žalostne, sila žalostne razmere imamo pri tukajšnji c. kr. okr. sodnji v Gornjemgradu! Bodi visokej drž. zbornici, posebno pa našim vrlim poslancem potoženo, kako se pri tukajšnji sodnji naš premili materni jezik na stran poriva, ter povsod le nemščina v veliko nejevoljo nam usiljuje. — Če pa Slovevec prosi slovenskih mu razumljivih dopisov, ošteje ga ondotni sodnik prav osorno; — dá, celó z žandarmi mu preti, če ne bo pokoren. Zaupno pričakujemo rešitve od drž. zbora; posebno pa od naših vrlih poslancev, da bodo nam slovenščini nasprotujoče uradnike odpravili in njej prijaznih mož za uradnike k nam nastaviti dali.

Iz Frauheima. (Slovo.) Črez 20 let pastirovali so pri nas kot župnik č. g. Franc Rath. Vestno so opravljali težavne dolžnosti pridnega, zvestega dušnega pastirja. Bili so nam vselej zavoljo svojega pastirovanja dragi in ljubi. Sedaj so nas zapustili peselivši se k svetemu Lovrencu na Dravskem polji. Na den odhoda zbrali so se vsi predstojniki srenj cele fare, šolsko vodstvo, krajni šolski svet, cerkveni odbor in ključarji ter so šli čestitemu gospodu se zahvalit za njih dolgoletni trud in mnogovrstno požrtvovanje. Želeli smo jim in vselej želimo, da jih Bog še mnoga leta ohrani zdravih in zadovoljnih. Framčani se jim pa bodo vselej hvaležno spominjali, dokler bo stala nova in prelepa Frauheimska farna cerkev, katera je na njihovo prizadevanje bila pozidana! Bog jim plati ves trud in vso skrb pri nas: Hvaležni Framčani.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Poslanci ogerskega in našega državnega zbora posvetujejo se (delegacije) na Dunaji o Bosni in Hercegovini. Hrabri vojaki so vstajali potlačili, treba je nekaj storiti, da se upor ne ponovi, zlasti je treba pustiti več vojakov in sezidati nekoliko trdnjav. Stroški stanejo do oktobra 23 milijonov goldinarjev. Obedve deželi stanete do sedaj Avstrijo blizu 150 milijonov. Zadnji čas je toraj, da deželi za vselej priklopimo Avstriji. Vojni minister je obečal kmalu precej rezervistov poslati domov. — Državni zbor avstrijski, ogerski pa hrvaški deželni zbor sedaj zborujejo, slednji povdarja potrebo Magjarom dopovedati, da Reka ni magjarska, nego hrvaška. — Zoper Jude začeli so se tudi Nemei zraven Magjarov gibati, največ na Dunaji, kder je v ta namen bilo več ljudskih shodov. — Nemški liberalni poslanci so se sprli med seboj, ker so jezni, da jih je „pemski“ dr. Herbst v klanec zapeljal, iz katerega ne morejo ne naprej ne nazaj; štajer-

ski poslanci nekateri so uže zapustili dr. Herbsta, med temi grof Walterskirchen, poslanec gornještajerskih mest. Ta je odložil poslanstvo pa jemlje slovo od volilcev, ter jim razkaziva grehe liberalcev. Vkljub temu ga hočejo zopet voliti, kar znači, da mu dajejo prav. Sploh pa se jemu podobnih Nemcev vedno več oglašá, ki zametujejo grdo razzajanje zoper Slované. To je bridek pelin spodnje štajerskim nemčurjem, ki vedno Nemce ščujejo na Slovence in sedaj snujejo nekov „Parteitag“ ali shod, v Celji, Ptuj ali Mariboru, kder bi mastno jedli in trdno pili in zraven na Slovence debelo kričali, češ, da hočejo Nemce požreti, in več takih bedarij. — Pod grofom Hohenwartom zborujoča komisija na Dunaji je baje priznala, da dve višji deželni sodnji, ena v Trstu, druga v Gradcu, preveč denarjev stanete, in da se lehko obedve razpustite in ena sama v Ljubljani ustanovi. Prihranilo bi se kakih 60.000 fl. na leto. — V Hercegovini in Bosni so naši vojaki uže 1500 kilometrov cest popravili, v Krivošijah trpi Varaždinski in Primorski regiment največ, ker mora visoko ob Črnogorskej meji v debelem snegu pod šotori stanovati in mejo čuvati.

Vnanje države. Iz Bismarkove Nemčije vre vedno več ljudi dalje v Ameriko, pretečeni mesec je se nad Hamburg izselilo čez 12.000 ljudij. Preganjanje katoličanov prenebava; pri papeži je za nemškega posebnega poslanika imenovan nek g. Schlözer. — Ruski car je zavoljo domačih homatij prisiljen mirovati in je toraj staremu knezu Gorčakovu dal plem. Giersa za naslednika, da vodi zunjanjo politiko tako, da ne bode vojske. Za kronanje carja v Moskvi delajo velike priprave. Od Turkov zahtevajo Rusi poplačanje vojnih stroškov, katere so še dolžni. — Srbski kralj Milan potuje s kraljico po deželi. — V Egiptu so precejšnje zmešnjave, kojim bi sultan najrajši s tem konec naredil, da bi vojakov tje poslal; tega pa mu evropske velevlade ne pripuščajo; Egipčani bi pa radi bili sami svoji in neodvisni od grabljivih evropskih kapitalistov. — Papeža v Rimu obiskal je ruski knez Vladimir, pruski princ Henrik in Württembergski kralj, ki je baje h katoliškej cerkvi prestopil. — Francoski freimaurerji so v zbornici poslancev in starešinstva sklenoli, krščanski nauk v vseh šolah prepovedati. Škofje so začeli se boriti zoper tako goropadno nasilstvo zoper verno ljudstvo. — Angleški konservativci si močno prizadevajo ministra Gladstoneja spodrinoti. — Amerikanci se bojijo Kitajcev in so tem priseljevanje prepovedali na 10 let.

Za poduk in kratek čas.

Iz Mostara v Metković.

II. Po dolgočasni pa trudapolni vožnji mimo sel Odbine, Gubavice, Pisci, Bivalja in Brda, dospeli smo v vas Dumanović, ko je solnce že drugo